

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa W.T., A.V., A.T., R.P., S.T. i R.T.

przeciwko Skarbowi Państwa - Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu "L." -

o wydanie nieruchomości,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 9 lutego 2006 r.,

zażalenia powodów na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 7 listopada 2005 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2005 r., Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lipca 2005 r. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny podkreślił, że w postanowieniu z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98 (OSNP 1999, nr 9, poz. 291) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż Sąd, do którego wniesiono kasację, jest obowiązany do kontroli jej dopuszczalności, w związku z czym może z urzędu sprawdzić podaną wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 25 § 1 w zw. z art. 393 pkt 1 k.p.c.). Badanie wartości zaskarżenia wymienionej w art. 393 pkt 1 k.p.c. nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu w rozumieniu art. 25 § 1 i 2 k.p.c. (por. postanowienie SN z dnia 7 kwietnia 1997 r., III CKN 71/97 (Wokanda 1997, nr 7, poz. 4), a ocena dopuszczalności kasacji przez Sąd Najwyższy nie jest ograniczona żadnym terminem (tak SN w postanowieniu z dnia 22 lipca 1997 r., I CKN 202/97, niepubl.). Zdaniem Sądu Apelacyjnego powyższe poglądy zachowują aktualność na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów dotyczących skargi kasacyjnej i mają zastosowanie także do badania dopuszczalności skargi kasacyjnej przez Sąd II instancji.

Przechodząc do badania dopuszczalności skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy zł. Powodowie, powołując się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 1997 r., I CZ 87/97 (OSN 1998, nr 1, poz. 15), oznaczyli wartość przedmiotu sporu na kwotę 150.000 zł jako wartość nieruchomości, której wydania domagają się. W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu powołanego już postanowienia z dnia 22 lipca 1997 r., I CKN 202/97 (niepubl.) „art. 7 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 23 k.p.c. decydują o określeniu wysokości przedmiotu sporu w sprawach o eksmisję (wydanie) nieruchomości lub lokalu. O takim charakterze przepisu art. 7 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przesądza art. 6 tej ustawy mówiący

o sposobie określenia wartości przedmiotu sporu na użytek ustalenia wpisu. W każdej sprawie występuje tylko jedna wartość przedmiotu sporu i wartość przedmiotu zaskarżenia, co uzasadnia konkluzję, że przepisy art. 6 i 7 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych uzupełniają przepisy kodeksu postępowania cywilnego o wartości przedmiotu sporu”. W konsekwencji w rozpoznawanej sprawie, której przedmiotem jest świadczenie polegające na wydaniu nieruchomości zajmowanej bez tytułu prawnego, wartością zaskarżenia będzie trzymiesięczna wartość wynagrodzenia za korzystanie z tej nieruchomości. Wartość ta została określona w pozwie przez powódkę na kwotę 1.000 zł miesięcznie, co w sumie daje kwotę 3.000 zł i ta kwota musi zostać uznana za wartość przedmiotu zaskarżenia. Za takim rozstrzygnięciem przemawia także uzasadnienie powołanego przez powódkę postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 1997 r., I CZ 87/97 (OSN 1998, nr 1, poz. 15), zgodnie z którym „kodeks postępowania cywilnego w oddziale o wartości przedmiotu sporu (art. 19-26) nie zawiera przepisów pozwalających wprost na podstawie któregoś z nich oznaczyć wartość przedmiotu sporu w każdej sprawie majątkowej. Postanowienia zawarte w art. 20-24 dotyczą kwestii ogólnych (art. 20-22) oraz wskazują sposób ustalenia wartości przedmiotu sporu tylko w pewnych rodzajach spraw (art. 23 i 24). Nakładając na powoda w sprawie majątkowej obowiązek oznaczenia w pozwie wartości przedmiotu sporu (art. 19 § 2) kodeks postępowania cywilnego nakazuje jedynie dokonanie tego oznaczenia kwotą pieniężną, przy uwzględnieniu postanowień zawartych w art. 20-24. Takie unormowanie, z którego wynikają pewne zasady oznaczenia wartości przedmiotu sporu we wszystkich sprawach majątkowych, pozwala na wykorzystanie postanowień szczególnych, dotyczących określonych rodzajów spraw (art. 23 i 24), do spraw podobnych, bezpośrednio nie wymienionych w tych przepisach”. W ocenie Sądu Apelacyjnego, który podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 22 lipca 1997 r., I CKN 202/97 (niepubl.), takim postanowieniem szczególnym jest art. 7 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 23 k.p.c. Dlatego w niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia odpowiada trzymiesięcznemu wynagrodzeniu za korzystanie z nieruchomości i wynosi 3.000 zł. To zaś, z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia wymaganą w art. 398² § 1

k.p.c., oznacza, iż skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie przysługuje i jako niedopuszczalna podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Powodowie w zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego zarzucili naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, mianowicie art. 398² § 1 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c. (przez przyjęcie, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest zbyt niska i powoduje, iż skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, podczas gdy wartość przedmiotu zaskarżenia określona na kwotę 150.000 zł i niekwestionowana zarówno w I, jak i II instancji przed Sądem Okręgowym i Sądem Apelacyjnym jako wartość przedmiotu sporu, a następnie wartość przedmiotu zaskarżenia pozwala na uznanie za dopuszczalną skargi kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie), art. 328 § 2 k.p.c. (przez nie wskazanie w zaskarżonym postanowieniu, czy podstawą prawną odrzucenia skargi był przepis art. 7 ustawy z dnia 13 czerwca 1997 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. z 2002 r., Nr 9; poz. 88; ze zm., czy też stosowany odpowiednio art. 23 k.p.c., a w związku z powyższym niewskazanie, jaki stan faktyczny był podstawą wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia, zwłaszcza, że Sąd w zaskarżonym postanowieniu posługuje się w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia zarówno określeniem „powodowie”, zgodnie z rzeczywistym stanem, jak również pojęciem „powódka”, co uniemożliwia określenie, czy stan faktyczny stanowiący podstawę rozstrzygnięcia był tym, który został ustalony przez Sąd Apelacyjny w niniejszym postępowaniu, czy też w innym, nieznany powodom postępowaniu) art. 7 ustawy o kosztach sądowych i art. 23 k.p.c. (przez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż powołane przepisy stosuje się do ustalania wartości przedmiotu zaskarżenia, podczas gdy wprost odnoszą się one do innej sytuacji, tj. art. 7 ustawy o kosztach sądowych stosuje się do ustalania wysokości wpisu sądowego, a nie wartości przedmiotu sporu, a art. 23 k.p.c. pozwala na ustalenie wartości przedmiotu sporu w innej wysokości niż rzeczywista wartość objętego postępowaniem roszczenia, lecz przy istnieniu odmiennego niż w przedmiotowej sprawie stanu faktycznego).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie wniesione przez powodów zasługuje na uwzględnienie.

Należy podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którym powołane przezeń orzeczenia Sądu Najwyższego, wydane w okresie obowiązywania przepisów kodeksu postępowania cywilnego o kasacji (mianowicie postanowienie z dnia 7 kwietnia 1997 r., III CKN 71/97, postanowienie z dnia 22 lipca 1997 r., I CKN 202/97, postanowienie z dnia 13 sierpnia 1997 r., I CZ 87/97, oraz postanowienie z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98), są aktualne również w obecnie obowiązującym stanie prawnym. Nie jest natomiast trafne odwołanie się do tych orzeczeń Sądu Najwyższego jako rzekomo uzasadniających odrzucenie kasacji w niniejszej sprawie. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie zawierają regulacji określających wartość przedmiotu zaskarżenia, o której mowa w art. 398² § 1 k.p.c. Konieczne jest w tej sytuacji odwołanie się do przepisów tego kodeksu określających wartość przedmiotu sporu. Przepisy te, w szczególności zaś art. 23, nie mają bezpośredniego odniesienia do niniejszej sprawy, dotyczą bowiem spraw o istnienie, unieważnienie albo rozwiązanie umowy najmu lub dzierżawy oraz o wydanie albo odebranie przedmiotu najmu lub dzierżawy. Orzeczenia zaś Sądu Najwyższego, odwołujące się posiłkowo do stosowania w rozważanym zakresie art. 7 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w każdym wypadku odnoszą się wyłącznie do takich sytuacji, w których osoba pozwana w procesie windykacyjnym bądź o eksmisję z lokalu miała uprzednio tytuł prawny do władania nieruchomością (lokałem). Takim tytułem mógł być przy tym nie tylko stosunek najmu lub dzierżawy, ale także stosunek użyczenia, który ze swej istoty jest nieodpłatny. Artykuł 7 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88) nie ma natomiast zastosowania do określenia wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną w sprawie o wydanie nieruchomości w sytuacji, gdy stron nigdy nie łączył stosunek prawny uprawniający jedną z nich do używania nieruchomości.

Zaskarżone postanowienie należało więc uchylić na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c.